

WORLD PARROT TRUST

PsittaScene Summer/sommar 2014
Översättning Tiina Håkans/Lars Persson

www.parrots.org

sweden@worldparrottrust.org

INNEHÅLL

- 2 Från direktören - Jamie Gilardi
- 4 Vad är ett namn? – Taxonomi och bevarande av papegojor - Mjölramasonen
- 9 Holländsk luftförsvarskvadron – Polly Parrot
- 10 Räddningen – Större soldatara
- 12 Kajmanöarnas invasiva munkparakit
- 16 Tankar runt populationskontroll
- 17 Funnet paradiset – Goda nyheter om den gulnackade amasonen
- 19 Sidor om sällskapsfåglar – En historia om två bett
- 22 PsittaNytt – Papegojnyheter och händelser – WPT-kontakter
- 24 Papegojor i det fria – Ljusröd ara

Från direktören

Fastän WPT-staben är vitt spridd så fungerar vi som en tätt sammanhållen familj som arbetar tillsammans år efter år med endast små enstaka förändringar. Tidigare i år hade vi en förändring i *PsittaScene*-teamet då vår redaktör fick andra arbetsuppgifter och hennes arbete övertogs av två av våra redan existerande kollegor inom staben i Kanada. Joanna Eckles började sitt arbete i WPT 1999 och då vid filialen i USA. I maj 2006 så överlät hon detta arbete till Glenn Reynolds och tog då hand om redaktörskapet för *PsittaScene*. "Redaktörskap" betydde i detta fall att sitta på många stolar – från innehåll och textkontroll till design och bland annat att arbeta tillsammans med Karen Whitley (över polen) i Cornwall, UK. De framställde framgångsrikt tillsammans fyra nummer per år och med Joannas intensiva redigering och kreativa design så fick tidningen ett allt mera nytt och professionellt utseende samt ett högkvalitativt innehåll. Men efter att ha gett oss 15 hela år

så övergick Joanna till en heltidstjänst vid Audubon Minnesota där hon sköter projekt som rör bevarande av fåglar.

Vi hade då att ersätta Joannas kunskap och skicklighet men var lättade över att vi redan hade denna kunskap inom WPT-familjen. Redaktionell kunskap har Desi Milpacher och hon har finlipat över 80 utgåvor av *Flock Talk*, parrots.org webbplats, kampanjer och andra webplatser och alster på nätet. Och Michelle Kooistra har utvecklat en omfattande känsla för design under den tid hon arbetat i WPT-kampanjer, webbplatser och andra projekt. Desi och Michelle kommer att fortsättningsvis arbeta nära Karen som koordinerar insamlings- och tryckningsprocessen och skickar varje exemplar till korrekt destination över hela världen.

Så medan vi alla är ledsna över att säga adjö till Joanna så är det ändå spännande med detta första nummer med Desi och Michelle som arbetar tillsammans i hennes ställe. Vi hoppas ni uppskattar det nyligen bildade teamet som arbetar från och med nu och många år framöver.

Jamie Gilardi, exekutiv direktör

På våra omslag

FRAM En större soldatara (*Ara ambiguus*) vilar i ett träd i Centralamerika. Dessa aror är hotade i det fria. Se *Räddningen*, sidan 10. © Steve Milpacher

BAK En vild ljusröd ara (*Ara macao*) tar till flykten i Copan, Honduras och är en del i ett uppfödningprogram som påbörjades av "Macaw Mountain Bird Park and Nature Reserve". © World Parrot Trust

Citat: ...vi tar en väldigt stor risk då vi tillåter utrotning av arter helt enkelt för att vi misslyckades med att förstå situationen.

Vad är ett namn?

Av Timothy F. Wright och Michael A. Russello

I akt II, scen 2 i Shakespeares *Romeo och Julia*, förkunnar Julia det berömda "Vad är ett namn? Den blomma vi kallar ros kommer att dofta underbart, oavsett vad den har för namn". Den känslan är uttrycksfull för ett olycksdrabbat kärlekspar som försöker undslippa stridande familjers kontroll men frågan har betydelse i vetenskapens och bevarandets namn.

DET ÄR SÄRSKILT FALLET då det kommer till att definiera den fundamentala biologiska arten. Det finns olika definitioner av vad som exakt utgör en art men de flesta vetenskapsmän tolkar termen som en samling av individer, som representerar en distinkt evolutionär enhet, vilka kan korsa sig med varandra.

Vetenskapen taxonomi innebär karakteriserandet och namngivandet av arter (*övers. anm. LP: Taxonomi är vetenskapen om indelning, eller klassificering som det också heter, av organismerna i taxa, det vill säga domän, rike, stam, klass, familj, släkten, art, underart, etc.*). Det är en urgammal disciplin som går tillbaka till åtminstone Aristoteles tid men som har en särskild relevans då det kommer till den ytterst moderna disciplinen bevarandebiologi.

Vårt arbete med att skydda biodiversiteten baseras på begreppet arter och vi ägnar ansträngningar och medel i fonder för att skydda arter som bedöms vara hotade och mindre mot arter som inte anses vara det. Men vad händer om vår taxonomi är felaktig? Särskilt då det gäller arter inom vilka det finns åtskilliga olika icke-igenkända arter som klumpats ihop

till en enda art, kanske endast eftersom de fysiskt liknar varandra. Och vad gäller om en av dessa så kallade kryptiska arter var sällsynt och hotad och den andra var vanlig? Praktiskt taget är bevarandeansträngningarna begränsade, eftersom det som vi igenkände som en art, ett aggregat av två eller fler kryptiska arter, inte tycks vara hotade.

I sådana fall är det helt enkelt en reell risk med att tillåta utrotandet av arter, eftersom vi misslyckades med en korrekt utvärdering. I en nutida studie som vi utförde med en utexaminerad student, Ted Wenner, så fastslog vi faran med just ett sådant scenario och då med den välkända papegojarten *Amazona farinosa*, Mjölarnamazonen.

Mjölarnamazonen är en vitt spridd art som tillhör regnskogen från den karibiska sidan av södra Mexiko genom Centralamerika, norra Sydamerika till hela Amazonas och med mindre populationer i de kraftigt fragmenterade atlantiska skogarna i södra Brasilien.

Taxonomer har länge känt till flera olika underarter baserade på fysiskt utseende såsom *A. f. guatemalae*, Guatemalaamazon, i södra Mexiko och Guatemala, *A. f. virenticeps* från Honduras genom västra Panama, *A. f. inornata* i östra Panama och nordvästra Sydamerika, *A. f. chapmani* vid Aternas östra nedre sluttningar (*övers.anm. LP: de tre senare har inga särskilda svenska namn utan kallas rätt och slätt Mjölarnamazoner*) och *A. f. farinosa*, Mjölarnamazon, i Amazonas och Brasiliens atlantiska skog.

I olika tider har olika specialister på taxonomi förespråkat att åtminstone några av dessa underarter ska särskiljas som art, men nutida taxonomier betraktar dem som en enda utbredd art. Innan vårt arbete hade det inte förekommit någon omfattande studie om vad som den bakomliggande genetiska variationen kan ge rörande den evolutionära skillnaden hos olika underarter.

Olikt många andra amasonpapegojkusiner, listade i IUCN Red List som sårbara eller hotade på grund av habitatförlust och fångst för handel, är Mjölarnamazonen listad som en art som är utan större problem.

Denna listning beror emellertid på att primära observationer av populationerna i Sydamerika är positiva. I Centralamerika där habitatförlust och plockande av ungar och ägg för handel är mera vanlig är populationerna under starkt tryck. Och vad som är kritiskt är att denna listning förutsätter antagandet att populationerna som sträcker sig från Mexiko till södra Brasilien är alla medlemmar av samma art.

World Parrot Trust bad oss 2011 att testa detta antagande baserat på moderna genetiska data. Förfrågan baserades på en studie rörande evolutionära relationer inom *Amazona* som tidigare utförts av Mike Russello, i vilken han inkluderade fyra underarter av Mjölarnamazon, två från Centralamerika och två från Sydamerika (Russello and Amato, 2004, *Molecular Phylogenetics and Evolution*).

Han fann en omfattande genetisk skillnad mellan de Central- och Sydamerikanska underarterna. Faktum är att denna skillnad var lika stor som mellan andra välkända arter inom *Amazona*. Detta resultat visade klart att de två grupperna av underarter skulle vara olika arter. Men det fanns begränsningar i studien. En var att Mike bara hade inkluderat en enda representant från var och en av de fyra underarterna så det var svårt att bedöma om konstaterad variation mellan olika underarter också kunde finnas inom varje underart.

Vidare var de prover han använde, insamlade från fåglar i fångenskap och hade osäkert ursprung. Dessa begränsningar gav tillräcklig ovisshet och osäkerhet om arternas status vilket gjorde att taxonomer och IUCN var ovilliga att förklara de två grupperna som olika arter och därmed föremål för bevarandestatus.

Då vår nya studie planerades så bestämde vi att bevarade prover nödvändigtvis skulle vara kritiska. Bevarade prover utgörs av vävnader som tagits till vara från fåglar som insamlats i

det fria av forskare från naturhistoriska museer, t.ex. fågelhud i museisamlingar. Sådana prover är värda guld för studier som vår på grund av tillgänglig utförlig information om lokaler och fågelns status.

Dessutom tillåter förekomsten av välbevarad hud i en samling framtida forskare att kontrollera den genetiska informationen från proverna med fysiska data som är tillgängliga i själva huden.

Tre av oss besökte flera museisamlingar runt om i världen för att få tag på önskade prover av Mjölnamasoner. Totalt skickade sju olika institutioner små prover till oss som de hade i sina samlingar. Vad som var viktigt var att dessa prover spände över arternas bredd och inkluderade flera exemplar av varje underart.

Med tillgång till proverna så började Ted sitt arbete i laboratoriet. Han extraherade DNA och fick fram sekvenser från olika gener som representerade både kärnor och mitokondriala genomen (övers. anm. LP: Mitokondrier är en typ av organeller i eukaryota celler; genomen = arvs massa). Vi utförde sedan åtskilliga olika analyser för att karakterisera de genetiska likheterna och skillnaderna mellan de olika proverna. Resultaten gav slående bekräftelse av Mikes tidigare resultat. Vi fann stora genetiska avstånd mellan de två Centralamerikanska underarterna å ena sidan och de tre sydamerikanska å andra (Fig. 1).

Dessa skillnader var lika stora som de som kan återfinnas mellan många par av väletablerade fågelarter. Inom Sydamerika fann vi bestående skillnader mellan *inornata*-underarten i nordväst och *farinosa*-underarten i centrala Sydamerika, om än dessa skillnader var mindre än de som återfanns mellan Central- och Sydamerikanska underarter.

Däremot fann vi inga tydliga skillnader mellan representanter av *chapmani*-underarten och närliggande *farinosa*-underarten och inte heller kunde vi upptäcka skillnader mellan populationerna i Amazonas och de atlantiska skogspopulationerna av *farinosa*. Vi kunde slutligen inte se några skillnader mellan de två Centralamerikanska underarterna. Resultaten är nu publicerade i tidskriften *Conservation Genetics* (Wenner, Russello and Wright, 2012, *Conservation Genetics*).

Hur uppkom dessa genetiska skillnader bland underarterna? För att sätta fokus på denna fråga så beräknade vi en generell tidsram för vilken de Central- och Sydamerikanska populationerna skiljde sig åt med användande av en molekylär klocka. Detta tillvägagångssätt har fördelen av det generella faktum att antalet genetiska skillnader mellan två grupper kan relateras till tidsåtgången sedan de separerade genetiskt.

I fallet med Mjölnamasonen så ger en grov uppskattning som baseras på antalet genetiska skillnader och en molekylär klocka som standard att de Central- och Sydamerikanska populationerna skildes åt från en gemensam förfader för omkring 1,8 till 2,7 miljoner år sedan efter bildandet av Panamanäset för omkring 3,5 miljoner år sedan. Dessa tidsaspekter ger ett scenario i vilket den gemensamma ursprungliga populationen levde i Sydamerika och gruppen fåglar som ledde till den Centralamerikanska underarten separerade och spred sig över Panamanäset.

Den Sydamerikanska populationen genomgick senare en vidare uppsplittring mellan populationer i centrala Amazonas och den nordvästra delen av kontinenten, kanske påverkat av den pågående upphöjningen av Anderna. Dessa resultat stödjer detta viktiga faktum att evolutionen och de olika arter som uppkommer på grund av denna är en process som pågår snarare än något som hände för miljoner år sedan.

Och vad berättar dessa genetiska resultat för oss om den kryptiska diversiteten inom den enda och nutida erkända arten Mjölnamason? De visar att som minimum denna enda art ska behandlas som två olika arter, en i Centralamerika och en i Sydamerika och Panama.

Ett argument kan också tas fram för att *inornata* och *farinose*-underarterna ska ges full status i Sydamerika, men detta är inte lika tydligt på grund av de mindre genetiska avstånden som kan observeras mellan dessa två underarter.

I vilket fall är skillnaden mellan de Central- och Sydamerikanska populationerna sådana att de gett tydliga bevarandeimplikationer och bör ge betydande stöd åt de utsatta Centralamerikanska populationerna. Ett erkännande av dessa populationer som en egen art skulle genast igångsätta ett bevarande som bättre möter de hot som fåglarna utsätts för.

Så vad är ett namn? Tråkigt nog betyder det tragedi för Romeo och Julia. Olikt Romeo och Julia kan dock denna historia få ett lyckligt slut. Den taxonomiska gruppen som är ansvarig för att namnge Central- och Sydamerikanska fåglar har bett oss att ge ett förslag för omklassificering av Mjölarnamasonen.

Ett förslag om att ta upp bevarandestatusen kommer därefter för beaktande av IUCN. Fastän dessa förslag kommer att kräva noggrant övervägande finns en god chans att med fortsatt uppmärksamhet så kommer nya genetiska data som vi tagit fram att leda till särskiljande av en ny art av en Amasonpapegoja i Centralamerika.

Viktigare är att en höjd taxonomisk status kommer att ge betydande möjligheter för att mera stringent fokusera på de hot som denna nya art möter och som har betydelse för bevarandet.

Bildtexter: *A.f. farinosa* © Valdir Hobus

Kartan nedan illustrerar den nutida utbredningen av den nyligen erkända underarten *Amazona farinosa*. Nätverket till höger om kartan visar de genetiska avstånden mellan olika underarter där längden på grenarna är proportionell till antalet mutationssteg mellan proverna (upp till 6 ändringar och illustrerade med siffor).

Bearbetat från "*Cryptic species in a Neotropical parrot: genetic variation within the Amazona farinosa species complex and its conservation implications*", av Wenner, TJ and Russello, MA and Wright, TF, 2012, Conservation Genetics, p. 13. Copyright © 2012 Springer, Part of Springer Science+Business Media. Återtryckt med vänligt bistånd från Springer Science+Business Media B.V.

Foton:

A. f. virenticeps © Jason Rothmeyer

A. f. guatemalae © JD Gilardi

A. f. inornata © Steve Cushing

A. f. farinosa © JD Gilardi

A. f. chapmani © Glenn Bartley

A. f. virenticeps © Luis Guzman

Mjölarnamason, *Amazona farinose*

Mjölarnamasonen förekommer i tropiska Centralamerika och Sydamerika. Den trivs i humida till semihumida skogar och plantager. Eftersom Mjölarnamasonen har fångats för handel i stor omfattning och dessutom skjutits för föda i Franska Guyana så finns det tecken på en minskning i populationen.

Visste du? Namnet "Mjölarn" kommer från fågelns speciella färgton som ger ett "dammigt/pudrigt" utseende.

Om författarna:

Tim Wright är associerad professor vid New Mexico State University. Forskning vid hans laboratorium inriktas på papegojors vokala kommunikation, funktion och utveckling.

Michael Russello är associerad professor vid "Department of Biology at the University of British Columbia", Okanagan Campus. Forskning vid hans laboratorium inriktas på populations- och bevarandegenteknik hos fiskar och andra djur såsom neotropiska papegojor.

Holländsk luftförsvarskvadron, Polly Parrot

Av Desi Milpacher

INSPIRATION FRÅN GRÅPAPEGOJOR, SÄLLSKAP ÅT LUFTFÖRSVARSPILOTER: För årtionden sedan under mitten av andra världskriget bildades en särskild skvadron inom det holländska luftförsvaret. Denna enhet, nummer 322, deltog i striderna och sedan i flera krig. Gruppen adopterade ett antal gråpapegojor som maskotar och fåglarna blev en integrerad del i gruppens operationer liksom planen de flög. Den senaste Polly Parrot – Polly Grey V adopterades 1989. En bild av den älskade besättningsmedlemmen pryder vart och ett av skvadronens plan. (Images © Netherlands Air Force.)

Brev från 29-11-2013

Kära fru Senni,

Tack för ditt mail. Du kan vara säker på att så länge som vår skvadron finns kommer den afrikanska gråpapegojan aldrig att bli utrotad liksom vår tradition att vår skvadron aldrig kommer att flyga utan en officiell Polly! Naturligtvis med undantag för diverse allvarliga akuta uttryckningar.

Den första Polly har varit med oss sedan Andra världskriget och Pollies har följt enhet 322 på våra uppdrag under krigstiden i England, Holland, Tyskland, Indonesien, Nya Guinea, Bosnien, Kosovo, Afghanistan och Libyen. Hon har med sig en egen skötare här vid skvadronen som ser efter henne såsom hon var hennes egen dotter och hon kontrollerar strikt hennes diet med föda som beslutats tillsammans med veterinär.

Det är tragiskt att fågelfångst är ett sådant stort problem i Afrika. Det är svårt att föreställa sig att ett vilt djur ska bli ett sällskapsdjur. Jag bifogar en bild av Polly, en av våra F-16's och vårt skvadronvapen som godkänts av Kung George av England 1943.

Med vänliga hälsningar, 1Lt W. 'Bluetang' Roelofs,

322 RF Squadron, Royal Netherlands Air Force, Ministry of Defense

Räddningen

Av Eric Horstman

"Pro-Bosque Foundation" har arbetat sedan 1993 med att skydda och restaurera "Cerro Blanco Protected Forest", ett reservat på nästan 60 km² som består av torr skog i Ecuador, nära landets största stad Guayaquil. Det var här i ett litet område i reservatet som ett drama utspelades med en av de mest sällsynta arorna i världen.

ETT BO MED STÖRRE SOLDATAROR (A.a. guayaquilensis) upptäcktes i den nordvästra delen av skogen i början av juli. Boet var i en döende Pigio-trädslam (*Cavanillesia platanifolia*) i ett område som dominerades av andra träd av samma art. Det öppna bohålet var lokaliserat omkring 20 meter över marken i en jämn, grå trädslam med dess karakteristiska

koncentriska ringar. Pigio-trädets bark liknar balsaträ i konsistens och tidigare soldataror har setts använda sina näbbar och klor för att gräva ut hålrum för bon.

Hanan återvänder till boet tre eller fyra gånger per dag för att mata honan som kort kikar ut från bohålet för att få uppstött föda.

Den 31a oktober kunde ungens huvud för första gången ses vid ingången och allt tycktes peka mot en händelslös och slutlig lyckosam häckning. Honan började lämna ungen för allt längre tidsperioder i följe med hanen för att söka föda.

Under hela häckningsperioden hände emellertid en rad incidenter med ett antal häckande rovfåglar. Från den 10e juli till den 23e augusti häckade ett par gråvråkar (*Buteo nitidus*) i ett stort Pigio-träd omkring 40 m från arorna. Vråkarna flög ofta nära araboet och attackerade även hanen när han försökte komma tillbaka till boet och han fick lätta skador. Ett okänt rovdjur attackerade boet den 23e augusti och vråkarna flyttade ifrån området.

Detta var bara början på skärmytslingarna med arorna. Den 14e juli observerade ett par halsbandsskogsfalkar (*Micrastur semitorquatus*) nära araboet. Saker började hända den 6e augusti då falkhonan gick in i araboet men drevs iväg av hanen. Från denna tid och sedan under hela augusti blev falkattackerna mer och mer vanliga och de dök mot arorna och slog mot dem med näbbarna. De grep också tag i dem med sina klor men avbröt attacken då fåglarna flaxade ned mot marken. Den 6e november hindrade skogsfalkarna arorna från att närma sig boet och förföljde dem ibland så långt som 180 m från boet.

Araungen blev desperat efter föda under de två dagar då falkarna belägrade boet och attackerades mer än 20 gånger vid ingången till boet.

Slutligen tillspetsades situationen när ungen den 8e november praktiskt taget släpades ut ur boet av falkarna. En av våra forskare observerade arorna från ett gömställe och rusade dit för att rädda ungen då falkarna attackerade ungen på marken under boet. Lyckligtvis var ungen oskadad och efter några dagar i mitt hus då den blev matad med valnötter, papaya och andra frukter så blev ungen åter förflyttad till boet.

Ungen placerades tillbaka i boet. Senare som en scen från Hollywood så flög föräldraparet framför boet och ungen flög efter dem. De tre arorna sågs flyga tillsammans i området flera dagar därefter. Falkarna lade snabbt beslag på boet för eget ändamål.

Eric Horstman är exekutiv direktör för "Fundacion Pro-Bosque", Ecuador.

"Pro-Bosque Foundation" (Fundacion Pro-Bosque) började "Guayaquil Macaw Conservation Program" 1993 (ett bevarandeprogram för aror) och har därefter fortsatt. Arbete har inriktats på att lokalisera och skydda aktiva boplatser för att förhindra boplundring för nationell handel med sällskapsfåglar, skydd av aror och andra djur genom anti-plundringpatruller med parkvakter och habitatåterställning med ursprungliga trädsorter som används både som föda och som boplatser åt Större soldataror.

Bildtexter: Större soldatara © Steve Milpacher

Vuxen fågel som håller ett vaksamt öga över boet. Foto © Eric Horstman

Halsbandsskogsfalkar finns inom tropiska skogiga habitat från centrala Mexiko till södra Brasilien och livnär sig på olika små däggdjur och fåglar. Det är den största arten inom *Micrastur*. Foto © Alan Huett | Creative Commons 2.0

Boplats i en döende Pigio-trädslam (*Cavanillesia platanifolia*) i "Cerro Blanco Protected Forest". Foto © Eric Horstman

Araföräldrar och deras unge som säkert ger sig iväg från boplatsen från aggressiva falkar. Foto © Eric Horstman

Caymanöarnas invasiva munkparakiter

Artikel och foton © Kristan D. Godbeer

MIN FÖRSTA KONTAKT MED MUNKPARAKITER (*Myiopsitta monachus*) var under tidigt 1990-tal, medan jag arbetade med fåglar på ett zoo i UK. Jag hade i uppdrag att sköta en liten flock. Även om de inte är lika anslående som många andra papegojor så kompenserade de detta med sitt ovanliga beteende. De visade sig vara mycket aktiva, hest låtande fåglar och då de anpassat sig började de bygga sina typiska bon gjorda av gröna kvistar. Tidigare hade jag bara läst om deras bon i Forshaws "Parrots of the World".

Vid denna tid var munkparakiter lätt tillgängliga som sällskapsfåglar. Det relativt låga priset, att de var lättskötta samt vanan att bygga bon gjorde dem populära som burfåglar och åtskilliga färgmutationer utvecklades. De var trogna sin bon vilket ledde till att friflygande fåglar vände tillbaka varje kväll för att vila. Jag minns att jag såg dessa fåglar i frihet i UK under 90-talet.

Jag insåg inte vid denna tid, hundratals mil från deras ursprungliga område att dessa underbara intressanta fåglar skulle bli ett problem på många platser i världen. Vidare kunde jag inte förmoda att två årtionden senare skulle jag göra en statusbedömning och ett kontrollprogram för en population i Karibien.

Munkparakiter introducerades 1987 först på Grand Cayman och 1999 hade tio kända vilda kolonier etablerats. Orkanen Ivan ödelade 2004 ön och då reducerades mycket av öns avifauna. Munkparakiterna red emellertid ut stormen. Populationen ansågs kunna återetablera sig själv men det var viktigt att undersöka dess status och med baktanken var att kontrollera populationen. Tre år efter orkanen Ivan anlände jag till Grand Cayman som en av tre utexaminerade studenter från University of Exeters "Centre for Ecology and Conservation". Min uppgift var att bedöma den vilda munkparakitpopulationens status åt Caymanöarnas regering och miljödepartement (Department of Environment, DoE).

Under första dagen på ön besökte jag en populär ort för dykning och hörde omedelbart parakiternas rop från ett antal kokosnötpalmer (*Cocos nucifera*). Man hör vanligen dessa fåglar långt innan man kan se dem. Ett stort bo kunde tydligt ses men vid närmare inspektion kunde andra mindre bon också ses mellan kokosnöterna. Jag drog en suck av lättnad. Deras rop var tydligt avslöjande. Med noggrannhet, tålamod och beslutsamhet var jag övertygad om att finna dem.

Trots faktumet att de var introducerade måste jag medge att jag uppskattade att se vilda munkparakiter för första gången. Jag började se attraktionen över att ha dessa tilldragande fåglar flygande runt ens hem. De skrek högt från sina luftiga boningar och förflyttade sig snabbt mellan bona och närliggande trädgårdar med gröna kvistar, likadant som sällskapsfåglarna gjort alla dessa tidigare år. De skötte sina bon omsorgsfullt och tog bort invaderande slingerväxter och fortsatte att förbättra dem. Intressant nog skapade de överhängande ingångar till bona och omgav dessa med taggiga törnen, antagligen för att förhindra rovdjur.

Varför oro?

Det fanns dock ett antal skäl till oro. Fåglarnas närvaro hade visat sig vara problematisk för ett kraftföretag, eftersom fåglarna ofta byggde bo på elstolparna vilket kunde orsaka elavbrott. Deras potential att intensifiera konflikten med människor samt deras menliga effekter på den ursprungliga faunan, särskilt den endemiska Caymanamazonen (*Amazona leucocephala caymanensis*), var en annan källa till oro för DOE. Det behövdes inte mycket fantasi att förutse flockar av munkparakiter som angrep grödorna. Detta skulle inte förbättra Caymanamazonerns redan skamfilade rykte bland jordbrukare. Ökad plundring av grödor kunde provocera lantbrukare att öka sina aktioner mot fåglarna, även de endemiska. Illegalt skjutande och fångande av inhemska papegojor bland lantbrukare har länge varit ett hot mot bevarandet (se *PsittaScene*, maj 2010).

Dessutom kan introduktionen av exotiska arter med tiden förändra den allmänna uppfattningen om naturlig miljö. Vi kan följaktligen se en efter hand uppkommande uppfattning att människor börjar identifiera sig med och uppskatta den introducerade faunan och floran som de ser varje dag. Exempel på detta fenomen är redan tydlig på Grand Cayman. Den australiska tallen (*Casuarina equisetifolia*) är ett populärt exotiskt dekorativt träd som snabbt sprider sig längs kustlinjen och ersätter den ursprungliga floran i många områden. Generationer har vuxit upp med dessa träd och har lärt sig att uppskatta deras form och har lett till krav på att stora äldre träd ska skyddas.

På samma sätt så tycker många om att ha munkparakiter som bygger bon i trädgårdarna eller vid deras hotell. De ger en exotisk touch till det urbana George Town. DoE fruktade att närvaron av en sådan karismatisk art skulle normaliseras och möjligen också välkomnas. Guidade turer visade redan munkparakiterna och man sade ibland att de var Caymanamazoner och turister tog dem för att vara inhemska endemiska papegojor. Det ansågs vara klokt att flytta dessa parakiter innan missriktad familjaritet uppmuntrade att arten uppskattades så mycket att det blev ett allmänt motstånd till ett kontrollprogram.

En omfattande utredning av ön

En omfattande utredning om Gran Caymans urbana områden och jordbruksmarker som täckte 94 km², längs 669 km vägar, spår och järnvägar, allt under 30 dagar. Även öns skogar, busklandskap och mangrove undersöktes systematiskt per flyg. Vid upptäckt räknades också fåglar vid sina bon. Även om vi registrerat koloniernas lokalisering, häckade fåglar, spridde de sig och började anlägga nya kolonier. Vi kom på en metod att snabbt lokalisera nya häckningsområden när vi följde vad som tycktes vara en vilsegången fågel. Radiosändare användes och var ett informativt verktyg. Ett antal parakiter tillfångatogs, försågs med sändare och släpptes sedan.

Sändarna fungerade ganska väl och vi kunde spåra fåglarna genom stadens gator, trädgårdar och parker. Vi upptäckte att parakiterna hade ganska små rörelseområden och då knappast mer än 1,2 km från boet. Vi använde denna information för att utveckla söktekniker. När en födosökande fågel observerades utanför ett känt häckningsområde så avslöjades vid snabb avsökning ett nytt bo. Vi fann att fåglarna flög ganska direkt mellan sina bon and födoplatser. Av denna anledning kunde sökområdet ytterligare begränsas. Detta underlättades ytterligare genom vår kunskap om deras preferenser av häckningsplatser. Parakitpopulationen hade spridit sig över hela Grand Caymans urbana områden och jordbruksmarker med flest fåglar i sydöst. De hade en strikt preferens för de habitat som var påverkade av människan nämligen urbana områden och jordbruksmarker. Dessa områden är mera öppna, mer savannliknande, jämfört med Caymans naturliga täta vegetation. Öns avskogning tycks ha underlättat för parakiterna medan den motsatt har minskat det

naturliga habitatet för de endemiska Caymanamasonerna. Olikt de flesta andra papegojor är inte munkparakiter beroende av olika typer av hålrum för att skapa bon. De bygger sina bon i eller på höga naturliga eller av människor gjorda föremål. På Grand Cayman är kokosnöt och kungspalmer (*Roystonea regia*) gynnade trädsorter. Plantering av dessa följer vanligen skogsröjning och röjning av mangrove och ger då häckningsplatser åt parakiter. Där palmer inte är tillgängliga använder de istället telefon- och elstolpar.

Liksom den endemiska papegojan uppvisar munkparakiterna ett generalistiskt födobeteende och livnär sig på säsongsmässig riklig frukt, blommor, skott och frön. Som vi antydde så har de också setts plundra mangoträd (*Mangifera indica*) något som bekräftats av lokala lantbrukare. Detta potentiellt besvärande beteende gav kraft åt att implementera en kontroll av populationen.

Tillfångatagande

Efter fullföljandet av min examen så anställdes jag av DoE och fick till uppgift att undersöka och skydda Cayman Islands terrestriska arter, inklusive dess endemiska papegojor. Därför fick jag också ansvar för kontrollprogrammet. Strikta lagar gav oss inget val utan vi fick fånga fåglar vid deras bon. Parakiternas vana att återvända till sina bon varje kväll för att vila var en uppenbar akilleshäla för dem. Vi fångade alltså dem vid deras bon under natten. Hur fick vi tag på dem så högt ovan marken? I många nätter reste vårt lilla team över hela ön med en 15 m lång bom i släptåg. Det var ingen lätt uppgift eftersom anordningen måste sättas upp och plockas ned i mörker ofta längs vägar. Trots logistiken att få utrustningen på plats med någon list så var fångandet av fåglar relativt lätt. Nätet utsträcktes lugnt och placerades över bohålen. Då nätet var nära boet skakades det vilket fick fåglarna att kasta sig ut och flyga in i nätet.

Bon vid elledningar var emellertid en särskild säkerhetsrisk. Lyckligtvis kunde vi samarbeta med ett lokalt företag. En av våra senioringenjörer var också avikulturist. Han var kvalificerad att arbeta nära elledningar. Hans team samarbetade med oss när det behövdes och hjälpte oss att flytta fåglarna. Våra metoder var framgångsrika i att reducera antalet munkparakiter med 86 % inom ett år. Caymans fiskala utmaningar de senaste åren samt oförutsedda förändringar i bemanning och andra omständigheter vid DoE har olyckligtvis hindrat oss med vidare kontroll av denna art. Följaktligen tros arten åter öka. Planer diskuteras att återetablera kontrollprogrammet och att se igenom det. Det initiala kontrollprogrammet kom till i rätt tid. Vi möttes inte av någon stark opposition. Kanske skulle det ha blivit fallet om fåglarna tillåtit att sprida sig mer och blivit en mer etablerad del av den lokala avifaunan. Detsamma gäller idag. Om ett kontrollprogram ska lyckas och fungera problemfritt måste det igångsättas innan arten är etablerad.

Problemet med en invasiv art uppkom tack vare avsaknaden av tillräcklig lagstiftning. Trots bra marina lagar släpade Cayman efter med avseende på adekvat legalt skydd av dess terrestriska miljö. Efter många års förhandlingar och debatt utformades Caymanöarnas "National Conservation Law" i slutet av 2013 men måste först bli antagen. Det var i grunden en positiv handling, eftersom det kommer att bli illegalt att uppsåtligt ta bort exotiska arter utan tillåtelse och det kommer att bli tätare kontroller avseende import av exotiska arter. En reduktion av potentiellt invasiva arter skulle frilägga resurser för andra angelägna bevarandesträngningar. Vidare om den nya lagen kunde minska avskogningen och därmed öka bevarandet kommer naturliga skogar att kunna reserveras åt Caymanamasonerna och ytterligare spridning av munkparakiter att förhindras.

Invasionen av munkparakiter på Caymanöarna är bara ett exempel som visar behovet av importkontroll och ansvarsfull avikultur. Den visar också konsekvenserna av introduktion av

exotiska arter oavsett om den sker avsiktligt eller oavsiktligt. Liksom många andra människor tycker jag om munkparakiter. Initialt kändes det svårt att avlägsna dem från deras fria liv, särskilt för någon som föredrar att studera och bevara papegojor. Jag kände emellertid att i detta fall har det varit en positiv åtgärd för bevara Caymans naturliga fauna och naturligtvis de endemiska amasonerna. Jag har vidare lärt mig mycket mer om munkparakiter och uppskattar dessa små anmärkningsvärda fåglars anpassningsförmåga och orubblighet.

Kristian D. Godbeer är biolog och bor för tillfället i Chandler, Arizona, USA.

Bildtexter:

Vild munkparakit, Grand Cayman

En endemisk Caymanamason som slagit sig ned i ett mangoträd. Papegojor som äter mangos skapar redan konflikter med lantbrukare.

Grand Cayman Island belägen i västra Karibien och är enda platsen för Caymanamasonen (*Amazona leucocephala caymanensis*) som kan ses till vänster och vars överlevnad hotas av habitatförlust, naturkatastrofer samt illegal fångst och tjuvjakt.

Munkparakitbon: de föredrar vanligen att häcka i kokosnötpalmer (överst till vänster) men också på elstolpar (överst till höger), vilket ofta kan orsaka elproblem. Munkparakiterna lever på mango vilket potentiellt kommer att eskalera konflikten med lantbrukare (nederst till vänster).

Typiskt tropiskt torrt skogshabitat på Grand Cayman som långsamt förstörts genom urbaniseringen (nederst till höger).

Radiospårning av parakiter i George Town-området på Grand Cayman (vänster). Ett flygfoto visar avskogning och urbanisering på Grand Cayman (höger).

Tankar om populationskontroll...

Kolliderar bevarande av papegojor ibland med mångfald? Faktumet att några papegojarter kan leva och trivas utanför sina normala utbredningsområden är välkänt och förvildade papegojor förekommer nu på många platser runt om i världen. De flesta är nyligen introducerade arter som är högst anpassningsbara och tenderar att finnas i urbaniserade områden.

Ofta inom loppet av de första årtiondena och ibland mindre blir dessa populationer etablerade och växer till ansenliga antal. Vad vi inte vet och i många fall inte kan förutse är hur dessa populationer kommer att se ut om 50 eller 100 år vad rör antal, vad de lever av och vad de kommer att äta.

När populationerna expanderar kan de skapa åtminstone tre allvarliga problem, nämligen sammandrabbning med ursprungliga fåglar, konflikter med jordbruket och problem med införda sjukdomar. Det första kan bli ett problem vad beträffar bevarande särskilt eftersom inhemska fåglar ofta har begränsat antal häckningsplatser vars antal kan vara begränsat beroende på skogsavverkning och djur som förvildats. Det andra problemet är konflikter med jordbruket vilket mera är ett välfärdsproblem eftersom när ekonomiska frågor är involverade så är det ofta djurlivet som får stryka på foten. Ett tredje problem med introducerade sjukdomar så kan de hota lokalt djurliv men också människor.

Finns det lätta svar på frågor som dessa? Olyckligtvis inte. Varje situation är unik och kräver noggrann bedömning i att balansera bevarande och naturens mångfald med den lokala befolkningen och dess behov. Biologer anställda av regeringen såsom de på Caymanöarna

måste ofta ta dessa svåra beslut och det är inte skrivet i svart eller vitt och valen måste ibland tas ibland ett antal oönskade åtgärder.

Agapaddan (*Rhinella marina*) introducerades till Australien på 1930-talet för att kontrollera jordbrukspesten. Eftersom paddan inte har några naturliga fiender hotar den nu inhemska arter från Karibien till Australien.

Insekter av familjen mjöllöss (*Bemisia tabaci*) har spridit sig globalt tack vare transport av angripna växtprodukter. Då den en gång etablerat sig sprider den sig snabbt och förstör växter runt om i världen genom sjukdomar samt födoanor.

Sammetsbusken (*Miconia calvescens*) - också är känd som "Tahitis gröna cancer" och "Hawaiiis purpurfärgade plåga" anses vara ett av de mest destruktiva hoten mot isolerade tropiska regnskogshabitat.

Den grå ekorren (*Sciurus carolinensis*) har brett ut sig från USA till UK, Irland, Italien och Sydafrika och är ett betydande hot mot andra arter genom kampen om föda samt sjukdomsspridning.

Källa: Global Invasive Species Database

Funnet paradis

Artikel och foton av Jamie Gilardi

Det händer inte varje dag att rykten om utrotningshotade papegojor är riktiga, speciellt när det då avser nya och friska populationer. Vi blev glatt överraskade när det nyligen hände på en liten ö i Centralamerika.

I årtal har vi hört att en unik underart för gulnackad amason (*Amazona auropalliata caribaea*) har blivit extremt sällsynt på ön Roatan i Honduras' Bay Islands. Som vanligt är det den vanliga historien om misslyckandet att dela ett skogsområde mellan människor och papegojor. Men alldeles nyligen hörde vi också att på en privatägd ö på Bay Islands lever en population med några hundra individer av just den här utrotningshotade arten.

Lyckligtvis har en av våra partners, Lloyd Davidson, tillbringat många år på Roatan. Han är vår partner i projektet i att introducera ljusröda aror till Copan, Honduras. Via Lloyds kontakt kunde vi besöka ön för att ta reda på om ryktena om hundratals amasoner överhuvudtaget stämde. Ön har extremt strikta regler för nyfikna besökare och vi önskade att den höga säkerheten som öns ägare hade skulle avvärja och hålla alla försök till plundring borta och därmed hjälpa kvarvarande gulnackade amasoner att överleva. Kanske var det optimistiskt men en potentiell välskyddad plats för denna art gjorde mig ivrig att se stället med mina egna ögon och om det verkligen var riktigt.

Mina tidigare erfarenheter om gulnackade amasoner var inte så positiva. Jag arbetade i början av 1990-talet med UC Davis (California-universitet i Davis) fältprojekt i södra Guatemala, där vi forskade kring en ganska stor population med gulnackade amasoner, representanter av samma underart som en gång i tiden fanns från Stilla havets kust i Centralamerika från södra Mexiko till Costa Rica. Populationen led dock av plundring. Vi lärde oss mycket om dessa fåglar, hur de skaffade föda, häckade och vilade. Men oavsett våra försök att skydda deras bon från plundring, till och med beväpnade väktare, blev nästan varje bo plundrat varje år. Det är både enastående och sorgligt att gulnackade amasoner och deras nära släktingar är så eftertraktade både på inhemska och internationella marknaden.

Forskning och den höga grad av plundring som vi upptäckte ledde till att Cathy Toft, Tim Wright och över 20 andra forskare sammanställde sin information om plundring och gav ut en viktig vetenskaplig publikation om plundringens förödande påverkan på papegojor i Nya världen. Senare inspirerade publikationen RSPB (Royal Society for the Protection of Birds) och andra i resten av världen till likartad analys. De här två publikationer tillsammans skapade en välgrundad vetenskaplig bas för vår fågelkampanj som direkt ledde till EUs omfattande förbud på import av vilda fåglar – en ljusglimt efter 15 års arbete. Till Guatemala kom de internationella handelsrestriktionerna för sent och nu när jag nyligen besökte området 20 år efter mitt första besök, blev jag ledsen att se att gulnackade amasoner inte längre finns där och en lokal fågelexpert, Scott McNight bekräftade att fåglarna inte mera finns i området.

Så när jag och Lloyd kom till ön vid lunchtid i mars ifjol var vi hoppfulla men inte alls säkra på vad vi skulle hitta. Öns skötare önskade oss vänligt välkomna och sen tog vi ett terrängfordon för att ta en första titt på vår omgivning. Ur papegojperspektiv var det ganska tyst. Men som överallt har papegojorna sin "siesta" under mitten på dagen. Men det var uppmuntrande när vi såg ett antal individer av två ursprungliga och utrotningshotade andra arter, Bay Islands version av en iguana med taggig svans och "huatusa" eller Roatan agouti, en gnagare av kaninstorlek. Eftersom båda två är stora och ganska ätbara, har de blivit jagade under århundraden och mer, och båda har nästan helt försvunnit från grannöarna. Men på den här ön kryllade det av dem och vi fick bokstavligen slingra oss mellan dem när de ibland värmdes sig i solen eller hoppade på längs grusvägar. Deras antal var förstas ett välkommet tecken på att öns skogar var i god kondition. Några timmar senare på kvällen belönades vi med en show med amasoner som vi aldrig kunnat föreställa oss. Under den första kvällen och efterföljande gryningar och skymningar möttes vi av ett imponerande antal papegojor på varje ställe av ön, dit vi hade tid att åka, och det var bokstavligen hundratals papegojor överallt. Vanligtvis var det par och små flockar som flög till och från alla möjliga håll och till och med när vi inte kunde se papegojorna flyga över trädtopparna kunde vi höra deras kakofoni av ljud.

På vår andra resa till ön i september hade vi med oss en fågelskådarexpert från Honduras, Alexander Alvarado. Då kunde vi bekräfta att den höga tätheten av amasoner som vi såg i april var konsistent över hela ön. Det betydde att vi under vårt första besök på ön inte såg bara några ställen med särskilt många papegojor utan hela ön visade sig vara en hel papegoj-"hot spot"! Detta bekräftade vår känsla av att ön nuförtiden är hem för över tusen gulnackade amasoner. Det är den största och friskaste populationen av denna art i hela världen.

Glöm alla specialfall som jordvallarna i Sydamerika, "bais" eller kala skogsområden i centrala Afrika och nomad/flockarter som undulater i Australien, eftersom detta koncentrerade antal amasoner på den här ön är extremt. Det fick mig tänka på vad som är möjligt – faktiskt vad som kan vara ett "normalt" antal av papegojor i naturligt tillstånd - för papegojornas koncentration i världen. Det fick mig att undra om tidigare upptäcktsresande som Columbus siffror om papegojor inte var överdrivna – till och med då när det beskrevs att papegojorna "täckte hela himlen". Kunde det vara så att vissa populationer som vi idag anser vara friska, egentligen bara utgör en skugga av sin forna tillvaro av ett mycket större antal individer?

Under sista kvällen av vårt andra besök mötte vi något oväntat och detta efter en kort båttur till en mindre obebodd ö i närheten. Ön täcktes av tät tropisk skog. Vi hade kommit till ön för att kolla om det fanns papegojor där. Efter en vandring på stranden runt en stor mangrove-kantad lagun gick vi upp till en plats som låg lite högre. Där kunde vi lätt se större delen av ön, västra delen av privata ön (med alla sina papegojor) och en del av den större och mer utvecklade Bay Island.

När vi höll att ge upp hoppet och var på väg tillbaka, samlades en grupp gulnackade amasoner snabbt och ljudligt i solnedgången. Sedan gjorde de någonting vi aldrig förr har sett. De började flyga över skogen i grupp, de ökade sakta höjden och flög rakt i de kraftiga passadvindarna och försökte nå den privata ön med mängder av kompisar! Efter ca femton minuters ansträngande flykt i allt högre höjd, kom de inte närmare sitt mål och slutligen gav de upp och flög tillbaka skogen hundratals meter längre ner. Vi tyckte att det såg ut som att fåglarna hade bestämt sig att för att övernatta på den privata ön men att de helt enkelt inte kunde komma över på grund av den kraftiga motvinden.

När vi var på väg till båten såg vi tio fåglar göra samma sak igen. De flög högt ovanför trädtopparna mot den större ön, men igen, par efter par gav upp och flög tillbaka till skogen för att förmodligen övernatta där. Lokalbefolkningen berättade att de har sett fåglarna flyga över den 1,5 km långa kanalen mellan öarna och fast vi inte såg det hända, antog vi att det säkert var fåglarnas plan.

Papegojornas rörelse mellan öarna är förstås kritiskt för deras långsiktiga överlevnad. Det kan betyda att när populationen växer på den privata ön och slutligen når öns möjliga högsta kapacitet, kan populationen expandera till bebodda grannöarna. Men det kan också betyda att fåglarna som kunde vara i trygghet på den välbevakade privata ön, utsätts för plundring på mindre bevakade öar. Vi måste veta mer om de här rörelserna, om de är säsongartade, vilka fåglar rör sig mellan öarna (häckande eller inte), hur långt de flyger och vilket öde som väntar dem där. Lyckligtvis är en del av Roatan avsatts som nationalpark och har därmed goda möjligheter till föda och häckning just för amasoner.

Utsikter för allt naturskydd ser lovande ut i detta privata paradiset, speciellt om nuvarande skyddsområde är kvar. Det är sannolikt att amasoner kommer att öka i antal i samma takt som gammal betesmark försvinner för växande skog. Och bevarande av andra ursprungliga arter, krokodiler, agoutis, iguaner och många andra arter ser det också bra ut för. Ifjol lanserade öns ägare ett program för utrotningshotade karettkölpaddor som senare fick hundratals ungar för frisläppning.

Flera kustnära öar har förstås spelat en viktig roll för många utrotningshotade arters återhämtning, speciellt på Nya Zeeland där fåglar såsom den kritiskt utrotningshotade kakapon och andra idag har sin fristad. Om man gör det med omsorg kan denna ö spela en likadan roll för vissa fåglar, däggdjur och reptiler som är hotade på fastlandet. Det kunde vara en plats för till exempel Honduras nationalfågel, den ljusröda aran (*Ara macao*). Ön kunde vara en unik och trygg hamn och plats för djur som väntar på att bli frisläppta till sina ursprungliga och skyddade trakter.

Just nu är vi glada över att vi kan rapportera att det finns åtminstone en plats i världen där de mycket älskade gulnackade amasonerna lever och mår bra... och där det finns nästan hur många som helst!

Bildtexter:

Alexander Alvarado och Lloyd Davidson söker öar för gulnackade amasoner.

Karetsköldpaddans ungar, enastående resultat efter ett års häkningsprogram som öns ägare lanserade.

Bay Islands version av en iguana med taggig svans.

"Huatusa" eller Roatan agouti, en gnagare av kaninstorlek som inte längre finns på grannöarna på grund av jakt.

Sidor om sällskapsfåglar, En historia om två bett

Artikel och foton av Bev Penny

Bev Penny är direktör för "Parrot Resource Centre" och grundaren av "Crazy Bird Ladies", en grupp på nätet som bildades med enda syfte att hjälpa fåglar i kris. Hon är författare och student i tillämpad beteendeanalys och skapare av *LivingWithParrots.com*, där hon strävar efter att ge råd åt personer i utmaningen att dela sina hem med papegojor.

BITANDE ÄR INTE – och får aldrig vara ett acceptabelt beteende därför att det betyder att du driver din fågel för långt.

Den bästa förutsägelsen om framtida beteende är tidigare konsekvens. Detta betyder att om din fågel har lärt sig att bita och detta leder till att fågeln får som den vill så kommer den att göra det igen då den sätts i en situation där den inte har något val. Om du tar tid att lära dig den kunskap som är nödvändig för att implementera en beteendeändring så kommer bitandet att tillhöra det förflutna.

Trots två tidigare händelser med bett så tillåter jag fortfarande min 18-åriga

Goffinkakaduahona (*Cacatua goffini*) att hela tiden vara nära mitt ansikte. Jag tillåter Zazu att sitta på min skuldra därför att jag litar på henne. Hennes fina beteende har gjort att hon förtjänar och har fått privilegiet att sitta på min axel. Följande bilder kan säga motsatsen men tro mig när jag säger att jag var skyldig till båda betten. Beteende hos fåglar är en mycket, mycket subtil sak och vi missar många signaler som säger att vi borde backa.

Papegojors kommunikation är annorlunda än hos en hund eller katt eller vilket djur som helst. En hund morrar för att få oss att förstå att allt inte är rätt eller om den vill låta oss förstå att den inte vill något vi önskar. Vi lyssnar till det. Din fågels kommunikation att den inte vill något kan vara så subtilt som att fjädrarna reser sig lite. Vi måste öva oss i att observera dessa subtila beteenden, att lyssna och att respektera vad fågeln säger oss.

Att papegojor överges och får byta hem beror främst på bitande och skrikande. Jag är den första att tillstå att det inte är roligt att få ett fågelbett. Näbbarna kan orsaka ganska ordentliga skador. Det beteende jag måste ifrågasätta mer än bettet är mitt eget beteende.

Figur 1 visar tydligt en kakaduas trepunktsbett i ansiktet

Innan jag började studera tillämpad beteendeanalys, "Applied Behaviour Analysis" (ABA), skulle min tolkning av händelsen varit helt annorlunda än den riktiga tolkningen eller post-ABA-tolkningen. Min första reaktion skulle vara att bortförklara för vi människor gillar inte att medge att vi verkligen gör dumma saker. Kvällen Zazu flög på mig var som vilken kväll som helst med ett undantag nämligen att jag tuggade på ett tuggummi och blåste bubblor. Jag tuggar normalt inte på tuggummin så detta var helt nytt för Zazu.

Tolkning av Zazus beteende pre-ABA:

Jag satt i en stol med Zazu och hon flög direkt mot mitt ansikte och bet mig – utan orsak. Hon måste ha hormonella störningar eller vara aggressiv etc. etc. Jag förstår inte alls att hon attackerade mig. Ena minuten satt jag med henne och i nästa flög hon direkt på mitt ansikte och bet mig på kinden. Jag som varit så snäll mot henne, blah, blah, blah. Jag köper alla sorters leksaker till henne och speciell mat och varför gör hon då så mot mig? Hon är en dålig elak fågel!

Tolkning av Zazus beteende post-ABA:

Först och främst handlar denna händelse inte om Zazus beteende utan om mitt. Hon blev väldigt intresserad av bubblorna som jag blåste men varje gång hon försökte få tag på tuggummit så drog jag tillbaka det i min mun. Jag gjorde det varje gång innan Zazu slutligen beslöt att hon verkligen ville ha tuggummit och gick för det. Då hon gjorde ett utfall att få tag på tuggummit så drog jag in det i min mun och olyckligtvis för mig var kinden i vägen och jag fick ett riktigt snyggt bett som ni kan se i figur 1. Det är vad som händer när du retar en kakadua. Det var mitt fel inte Zazus.

Låt oss göra en funktionell analys:

Antecedent/föregående: Bev retar Zazu

Behaviour/beteende: Zazu biter i Bevs ansikte

Consequence/konsekvens: Bev har ont

Lärd läxa: Bev är en idiot som retar Zazu. Jag visste att hon ville ha tuggummit. 99 % av lösningen beror på våra egna beteendeproblem.

Möjligt framtida beteende:

Bev kommer inte att reta Zazu mer och förhindrar därmed framtida bett.

Figur 2 visar ett bett som punkterade en artär i mitt finger.

Tolkning av Zazus beteende pre-ABA:

Jag var beredd att skynda till mitt arbete då jag märkte att det hängde en snodd från Zazus pinne. Jag hade bråttom men beslutade mig för att klippa av den så att den inte skulle fastna i hennes klor medan jag var borta. Jag satte in min hand i buren och bang, Zazu bet mig i handen. Hon punkterade en artär i mitt långfinger. Attacken kom från ingenstans. Hon måste ha varit arg på mig för någonting och kanske hade hon hormonella...etc. etc.. Jag kunde finna på en massa skäl varför Zazu bet mig och allt var Zazus fel.

Tolkning av Zazus beteende post-ABA:

Jag var redo att åka till arbetet och hade bråttom. Jag noterade att en snodd hängde från Zazus pinne så jag beslöt att klippa av snodden så hon inte kunde fastna i den. Zazu var i buren. Att lämna henne där var mitt första misstag. Att ta ut henne medan jag klippte av snodden skulle ha varit perfekt. Så jag tog en sax (obekant föremål för Zazu) och satte den framför henne för att klippa av snodden och hon försvarade sig mot saxen. Olyckligtvis höll min hand saxen och jag blev biten. Åter mitt misstag och inte Zazus.

Möjligt framtida beteende:

Flytta Zazu tillfälligt ut ur buren och klipp av snodden.

I nästan alla fall där någon talar om att ha blivit biten är det fågeln som får skulden. Fåglar biter inte utan skäl. Beteendet har en funktion och det händer inte bara av sig självt. Så det

första skälet till att Zazu bet var för att Zuzu var efter tuggummit och skälet för det andra bettet var för att hon skyddade sig från en främmande. Hon var i sitt hus, buren, och jag kom in till henne med ett objekt, en sax, som hon inte var van vid. Om någon kom in i ditt hus skulle du göra detsamma för att skydda dig. Läxan jag lärde den morgonen var att inte stoppa in främmande föremål i Zazus bur medan hon är i den. Det var en smärtsam erfarenhet. Allt jag hade kunnat göra var att flytta på Zazu en minut, klippa av snodden och sedan flytta in henne i buren igen.

Saken är att vi är människor och vi gör alla misstag, men varför ska vi klandra våra fåglar för våra misstag? Vi måste ta ansvar för våra beteenden och erkänna vår roll i att skapa beteendeproblem hos våra papegojor. Genom att följa intentionerna i tillämpad beteendeanalys kan vi minska eller eliminera oönskade beteenden och stärka de önskade. Och detta mina kära papegojälskare är en underbar sak!

Bildtext: Zazu, Goffinkakadua

Psitta Nytt, uppdatering

Handlare med vilda djur arresterad

WPT har stött aktiviteter i länder för att stoppa handeln med vildfångade papegojor. Ansträngningarna pågår och omgärdas av problem från land till land där det mest genomgripande problemet är korruption.

Konfiskeringar

En konfiskering av över 200 fåglar skedde i Guinea i Afrika i slutet av januari 2013. Konfiskeringen omfattade ett hundra morhuvade papegojor, ett dussin Timnejakos, parakiter och nymfkakaduaor, orangehuvade dvärgpapegojor och andra fåglar. Den franska organisationen WCP (Wara Conservation Project) som är baserad i Conakry för att bekämpa brott mot vilda djur och växter samt korruption är en del av EAGLE-nätverket (Eco Activists for Governance and Law Enforcement) såg till att detta ledde till konfiskering och omhändertagande av fåglarna med hjälp av den av WPT-stödda veterinären Dr. Davide de Guz. WPT hjälpte också till med foder, veterinärstöd, en skötare och en voljär vid Tamara Island, Guinea, där de flesta av fåglarna slutligen frisläpptes.

Notorisk historia

Ett antal arresteringar gjordes efter det att konfiskering och frisläppning skett av fåglarna och då mest noterbart av en dominerande handlare av vilda djur i området, Ousmane Diallo, som var ansvarig för ovan nämnda handel. Diallo har medgett att han varit involverad i handel med mer än 500 schimpanser, lejon, pantrar, hyenor och tusentals fåglar och han har varit på flykt sedan januari. Han blev dömd i sin frånvaro till ett år i fängelse vid mitten av 2013 medan han var på flykt. Man fann honom och arresterade honom och han överklagade. En andra rättegång hölls och han dömdes till 6 månaders fängelse samt 17 000 USD i skadestånd. Efter ett antal månader i förvaring frisläpptes han illegalt i slutet av november av hovrättens biträdande justitieminister som hade signerat en order utan hans överordnades kännedom. Diallo flydde och fortsatte kringgå myndigheterna tills 2014 då han slutligen arresterades en andra gång under en operation som leddes av "National Central Bureau (NCB) Interpol Conakry" och WCP. Fallet mot Diallo inleddes den 7e april i hovrätten.

Denna serie av händelser illustrerar svårigheterna i arbetet med att få ett stopp på handeln med djur i många länder med papegojor. Korruption och maskopi i kriminella aktiviteter är

ofta kopplade till de högsta nivåerna i regeringen. Detta hindrar och underminerar ansträngningarna att fortsätta trycket mot de som illegalt handlar med djur.

Nyheter

Den korthuvade flygpungekorren, ett hot mot svalparakiter

Svalparakiten (*Lathamus discolor*) som i sydöstra Australien är känd som den snabbflygande lorin är kraftigt endemiskt hotad. Den är lik lorier eftersom den har en borstig tunga och livnär sig på nektar, sockerrika insektssekret, larver, frukter, bär och frön.

Svalparakiten har delat sin omgivning med andra djur som oftast varit harmlösa tills nu. En ny studie visar att bland de många hoten mot artens överlevnad finns det ytterligare ett, nämligen den korthuvade flygpungekorren (*Petaurus breviceps*). Nyligen utförd forskning har visat att detta lilla däggdjur hotar vuxna papegojor – vanligen honorna – på ett opportunistiskt sätt eftersom denna allätande art också livnär sig på nektar, akaciafrön, pollen, svampar och frukter men också fågelägg.

Varför denna förändring? Avskogning kan vara svaret. Svalparakiten livnär sig på det tasmanska inlandet där avverkning av skog fortgår i snabb takt. Forskning visar att med mindre skogstäckning så gynnas ekorren. Motsatsen var tydlig med större mogen skog. Investerare instämmer i att mer undersökning behövs för att förstå relationen mellan avskogning, svalparakiter och ekorrar för att bättre kunna planera för bevarandet av svalparakiterna.

Källa: *Sugar Gliders are eating Swift Parrots – But What's to Blame?* Dejan Stojanovic, Australian National University.

Händelser

Parrot Lover's Cruise 2014

Västra Karibien, november 2-9, 2014. Avresa från Galveston Texas.

Du kommer att besöka Isle of Roatan, Honduras, Belize City och Cozumel i Mexiko. Ombord kommer att hållas seminarier, speciella exkursioner arrangeras och det kommer att bli en spektakulär kryssning för alla papegojentusiaster! Föredragshållare som Dr. James Morrissey, "Natural Encounters", beteende och träningsexpert Cassie Malina och Echos egen Dr. Sam Williams. Boka plats! parrotloverscruise.com

Giftermål i Bonaire

Gratulationer går till WPT-partnern Echos Sam Williams och holländskfödda Sarah de Groot då de nyligen hade bröllop. De två gifte sig den 20e mars, dagen för vårdagjämningen. En av deras fantastiska hundar överraskade bröllopgästerna då den sprang in med ringarna eftersom Sam "glömt" dem. Sarah har helhjärtat stött Sam och Echo och hjälper till med allt såsom att se efter Echoteamet, arbeta i projekten och delta i räkningar av papegojorna. Det ekovänliga bröllopet var komplett med sol och papegojor som flög över dem under ceremonin. Bästa lyckönskningar till er båda!

Möjligheter till volontärjobb

Fältassistenter

The Ara Project/Proyecto Ara, Araprojektet i Costa Rica

Älskar du att arbeta med papegojor? Om så behöver Araprojektet din hjälp! Anslut till det för att få en rik erfarenhet genom att arbeta med stora aror i Costa Rica. Vid Araprojektets uppfödning och frisläppningscentrum kommer du att uppleva "wildlife", besöka ett vackert

land, lära en främmande kultur och möta nya människor. Det bästa av allt är att du kommer att göra skillnad för hotade aror!

Besök hemsidan för mer information: theaproject.org

Volontärer, generellt

Tasikoki Wildlife Rescue Centre, Sulawesi, Indonesien

Skulle du vilja bli volontär och hjälpa indonesiska papegojor som fångats i illegal handel? Tasikoki Wildlife Rescue Centre stödjer konfiskeringar och arbete för rehabilitering och frisläppning av konfiskerade djur. Volontärer med erfarenhet av papegojor och andra exotiska djur är särskilt välkomna men även alla andra! Möjlighet till virtuellt volontärskap är ofta också tillgängligt.

Mer detaljer och för att ansöka: tasikoki.org/volunteer

OBS! Hjälp behövs för översättning av PsittaScene till svenska

Tiina Håkans har beklagligtvis meddelat att hon inte avser att fortsätta med översättningen av PsittaScene till svenska längre. Vi har översatt ungefär hälften var av varje nummer, nu under ca 5 års tid. Jag avser att fortsätta ett tag till.

Jag hoppas att någon är intresserad och anmäler sitt intresse.

Det är naturligtvis en del jobb och tar ett antal timmar, det ska inte förnekas, men är samtidigt lärorikt. Dessutom gör vi papegojorna en tjänst med detta ideella arbete.

Jag brukar läsa igenom och kolla hela översättningen ett par gånger innan jag skickar den till England för kopiering och distribution så var inte perfektionist. Hur man än gör blir det tyvärr alltid fel som smyger sig in.

Hör gärna av dig,

Lars

wptlars@gmail.com